

Тема: «Бісерні прикраси. Історія»

Посилання:

<https://mala.storinka.org/yce-про-бісер-і-бісероплетіння-історія-традиції-майстер-класи-схеми.html>

- Вітаю! Дослідники стверджують, що перші прикраси з'явилися ще в пізньому палеоліті, тій самій епосі розвитку культури, яка пов'язана з великою кількістю таємниць. Вчені й досі не можуть пояснити, звідки і чому в житті людини того часу з'явилися речі, які не мали ніякого практичного значення. Речі, які не були знаряддям праці, не були зброєю або одягом. Печерні малюнки не мали ніякої корисності в житті, але виникли. Маленькі фігурки тварин та людей, намиста, підвіски, браслети – що це і навіщо було потрібно людині тоді? Археологи довго ломали голову над цією загадкою. Але етнографи, які вели спостереження за племенами, що мешкають в Південній Америці, Океанії та Екваторіальній Африки, бачили схожі явища. Ці племена і зараз захищені від чужого ока, від ока цивілізації, проживають у джунглях, куди не так просто дістатися, і внаслідок своєї ізольованості ведуть ще первісне життя.

Найперші прикраси-обереги робили з зубів тварин, бивнів, з черепашок, бурштину або інших матеріалів, що щедро постачала навколишня природа. Потім прикраси стали виготовлятися з урахуванням технічного

розвитку людства, із нових матеріалів або способів обробки старих. Як тільки людство знаходило новий матеріал, воно випробувало його в якості основи для створення прикраси: глина, метал, скло. І найновіші технології давали нові орнаменти, форми, значення. Археологи часто знаходять різної форми коралики, які збирались у намисто чи браслети, якими прикрашали одяг.

Найпопулярнішим матеріалом із штучних для виготовлення намистин вже стало скло – воно найбільше припало до душі і майстрам і тим хто носив прикраси. Дослідники вважають, що технологія створення скла була винайдена в ході багатьох експериментів із деякими складниками керамічної сировини, крім того, велике значення мали і температурні режими обробки складників. І що спочатку взагалі було винайдено фаянс, а скло уже за іншими спробами. Технологія виготовлення скла має багато відмінностей та особливостей залежно від місця, де саме воно створюється, тому можна з легкістю визначити, звідки саме прийшла та чи інша знахідка – достатньо проаналізувати хімічний склад скляної маси та її фізичні властивості. На Близькому Сході у V тис. до н.е. знаходили намистини, зроблені з протоскляної маси з покриттям, схожим на скло, наче глазурованим.

Археологи навіть виявили скло, що є найдавнішим, в давньоєгипетських залишках культури кінця III тис. до н.е. До середини II тис. до н.е. відносяться найдавніші вироби зі скла, відомі вченому світу, знайдені в Стародавньому Єгипті. Однак це не виключає версіє, що ще більш ранні технології могли існувати у цивілізаціях долини Тигру і Євфрату, або у фінікійців, або на острові Крит. Так ми бачимо, що питання, де саме народилася технологія створення скла, залишається відкритим – адже вироби зі скла, різні за своїми фізичними властивостями та хімічним складом, знаходили в різних місцевостях в різні часи.

Прикраси зі скла були відомі і в Київській Русі, населення дуже прихильно ставилося до них. Майже до XI ст. такі прикраси були виготовлені

руками чужоземних майстрів, а не власних умільців. У X ст. постачала свої вироби Сирія. Найчастіше це були два типа намистин: посріблені чи позолочені – всередині була розміщена срібна чи золота фольга відповідно; та намистини, вироблені з кольорового скла. Вже тоді почав зустрічатись серед цих намистин бісер, але поки що його виготовляли тільки в тих центрах склоробства, де були розвинені та вшановані традиції. У V-XIII ст. багато скляної продукції приходила до Русі з Візантії, тому що саме ця країна була дуже розвинена в склоробстві і заслужила звання лідера у цьому виробництві.

Давньоруська традиція вироблення скла та його обробки виникла наприкінці X ст. тоді вже починали знаходити намистини, правда, вони ще не набули тої майстерності, що була притаманна чужоземним майстрам. Але політичне та економічне зростання в той час Київської русі сприяло розвитку нових та вже знайомих ремесел. Серед них було і склоробство. Великий вплив на формування культури нашої батьківщини в той час мала Візантія, тож і в виробництві скла можна побачити значний вплив саме цієї школи.

В X ст. вперше в Україні з'явилися браслети, вони ще називалися зап'ястя, обручі, і складають окрему групу прикрас. Вони відразу набули широкого поширення і до XI ст. стали дуже популярні серед поціновувачів скляних виробів. Носили їх на рукав на голу шкірі або поверх рукава – на призбираному рукаві вони виглядали дуже унікально та красиво. Колір ці браслети мали в залежності від місцевини: київські майстри надавали перевагу бірюзовому або фіолетовому кольорам. Але не тільки за кольором відрізнялись браслети, а ще й мали різний пластичний декор, який мав переважно спіральну форму. Спосіб вироблення таких браслетів був доволі нескладний: скручували розігріту заготовку з декількох скляних стержнів, потім їй надавали форму обруча шляхом навивання на паличку. Все зайве було обрізане, а кінці браслета ще раз розігрівали та поєднували. На синьому,

чорному, зеленому та коричневому кольорах браслетів дуже виглядали білі та жовті нитки з глухого скла.

З XII ст. намиста та браслети зі скла поширюються за межі міста і стають не менш популярними і по селах. Однак скляні браслети не змогли перевершити все ж браслети з міді, які так уподобали місцеві красуні.

Народне святкове вбрання покутянок, гуцулок чи буковинок уквітчалось «венеціанськими коралами», або ж «писаними пацьорками». Їх носили разом з іншими прикрасами, і вони довершували ансамбль, надаючи йому особливого вигляду. Коштувала така прикраса дуже дорого, на її виготовлення йшло багато зусиль, тому що вони декорувались вручну, та й матеріали коштували також недешево. Робились округлі кульки зі скла, діаметром 9-16 см, майстер розписував їх кольоровими емаліями, інкрустовані золотом, кольоровим склом. Кулька була покрита дуже цікавим орнаментом – прямі та хвилясті лінії, закрути, цятки, кільця. Найдорожчою прикрасою було намисто, нанизане з великих коралів, щедро вкритих золотом.

На заході України в селах бісер також застосовували для вишивання одягу на свята. Ця традиція прийшла з Європи. Вишивка бісером народного одягу особливо стала цікавою та використаною на Буковині. Головні убори, натільний одяг, поясний та верхній, взуття, шкіряні пояси.

На щастя, традиції створення автентичних прикрас починають відроджуватися і все більше модниць доповнюють свої вбрання яскравими й колоритними прикрасами.

Перегляд виробів:

Гарного дня!